

Viešos konsultacijos internetu dėl judumo programos *Tavo pirmasis EURES darbas* ir dėl galimų tolesnių ES priemonių, skirtų jaunimo judumui Europos Sąjungoje darbo tikslais

Šios atviros viešos konsultacijos internetu vykdomos atsižvelgiant į parengiamojo veiksmo „Tavo pirmasis EURES darbas“ „ex-post“ vertinimą.

1. BENDROJI INFORMACIJA

Jaunų darbuotojų judumas ir...

Laisvas darbuotojų judėjimas Europos Sąjungoje yra Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (45 str.) įtvirtinta teisė. Ji toliau reglamentuojama konkrečiais ES teisės aktais¹. Laisvas darbuotojų judėjimas gali padėti gerinti išteklių paskirstymą ir būti darbo rinkų pusiausvyros sutrikimų koregavimo priemone.

Viena iš paslankiausių tikslinių grupių yra jaunimas (dėl kalbų mokėjimo, noro įgyti naujoviškos darbo patirties, šeiminių pareigų nebuvimo ir kt.). Darbas kitoje valstybėje narėje ir gyvenimas kitoje kultūrinėje aplinkoje gali būti ypač patrauklūs siekiant įgyti naujų įgūdžių ir gebėjimų. Dirbdami, stažuodamiesi arba atlikdami praktiką užsienyje jaunuoliai gali geriau išmokti kalbų, įgyti daugiau pasitikėjimo savimi, išmokti lengviau prisitaikyti. Jauni judūs darbuotojai taip pat gali būti svarbus naujovių variklis įmonėse, jie lankstesni ir atviresni judumui bei dažnai optimistiškiau vertina pokyčius.

Pagrindinis ekonomikos krizės padarinys užimtumo srityje yra jaunimo nedarbas. Darbo 28 ES valstybėse narėse neturi apie 20,4 % jaunuolių (jaunesnių kaip 25 metų). Jaunimo nedarbo lygis skirtingose valstybėse narėse labai nevienodas: nuo mažiau kaip 10 % (pvz., Austrijoje, Vokietijoje) iki daugiau kaip 40 % aktyvių gyventojų (pvz., Graikijoje ir Ispanijoje).

Tačiau praktikoje vis dar yra daug laisvam judėjimui trukdančių kliūčių. Jaunuoliai dažnai nepasinaudoja galimybėmis įsidarbinti kitose šalyse, nes apie jas nežino, dėl teisinių ir praktinių problemų arba dėl su persikėlimu į užsienį susijusių išlaidų ir nesaugumo. ES šalių metinis tarpvalstybinio judumo lygis (0,2 %)² vis dar gerokai mažesnis už EBPO šalyse užregistruotą lygį. Akivaizdu, kad to nepakanka sukurti dinamiškai europinio masto darbo rinkai. Iš darbo rinkos duomenų matyti, kad Europoje ir trūksta kvalifikuotos darbo jėgos, ir yra jos perteklius, t. y. yra daug laisvų darbo vietų, kurios lieka neužimtoms dėl to, kad trūksta tinkamos darbo jėgos.

¹ 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 492/2011 dėl *laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje* (OL L 141, 2011 5 27, p. 1) ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl *Sąjungos piliečių ir jų šeimoms narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje* (OL L 158, 2004 4 30, p. 77).

² [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-14-541_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-541_en.htm)

... tikslinė judumo programa „Tavo pirmasis EURES darbas“

Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris politinėse gairėse pabrėžė, kad 2014–2019 m. Komisija skatins darbo jėgos judumą ne tik kaip darbuotojų laisvo judėjimo teisę, bet ir kaip ekonominę galimybę, ypač atsižvelgdama į nuolatinį darbuotojų trūkumą, gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktį ir į globalizuotos ekonomikos keliamą uždavinį.

Kad būtų lengviau naudotis darbo galimybėmis visoje Europoje, jauniems ES piliečiams reikia informacijos, pagalbos rasti tinkamą darbą ir įsidarbinti. Tokios paslaugos galbūt gali būti derinamos su finansinėmis paskatomis. Šios paslaugos gali būti teikiamos vykdant **tikslines judumo programas arba kitas judumo iniciatyvas**³.

Komisija išbandė jaunų darbuotojų judumui Europos Sąjungoje skirtą programą „**Tavo pirmasis EURES darbas**“, kuria siekiama teikti specialiai 18–30 metų jaunuoliams pritaikytas pagalbos ieškant darbo ir įdarbinimo paslaugas, jas derinant su finansine parama. Ji buvo įgyvendinama vykdant pavyzdinę iniciatyvą „Judus jaunimas“⁴ ir Jaunimo galimybių iniciatyvą⁵. Skirtingai nuo „ERASMUS+“ *mokymusi grindžiamos* veiklos, pagal programą „Tavo pirmasis EURES darbas“ teikiama paslauga rasti *darbo vietą* – atlyginamo darbo, stažuotės arba pameistrystės vietą – kitoje valstybėje narėje bent 6 mėnesiams. Ja siekiama paskatinti jaunimo dalyvavimą darbo rinkoje ir jų įtrauktį į ją.

Kaip parengiamasis veiksmas (2011–2013 m. ES biudžetas), programa „Tavo pirmasis EURES darbas“ buvo įgyvendinama skelbiant kvietimus teikti paraiškas, siekiant užtikrinti 5000 mokomosios praktikos vietų. Vykdant 15 projektų (12 mln. eurų) padėta maždaug 4300 jaunuolių. Programa naujoviška tuo, kad darbo ieškantiems asmenims ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms (MVI) teikiama tiesioginė parama, grindžiama supaprastintu išlaidų apmokėjimu (pvz., nustatyto dydžio išmokos ir vienkartinės išmokos). Paramos priemonių pobūdis ir atitinkama finansinė parama pagal parengiamąjį veiksma „Tavo pirmasis EURES darbas“ išsamiai nurodyti II priede. 2014 m. baigus laikotarpio vidurio vertinimą⁶ patvirtinta programos svarba, ES pridėtinė vertė ir tai, kad ji papildo kitas nacionalines bei ES judumo programas.

Nuo 2014 m. programa „Tavo pirmasis EURES darbas“ finansuojama pagal ES užimtumo ir socialinių inovacijų programos (EaSI, 2014–2020 m.) EURES kryptį⁷. Pagal šią programą Komisija gali įgyvendinti tikslines judumo programas, „*kuriomis siekiama užpildyti laisvas darbo vietas tam tikrame sektoriuje, profesijoje, šalyje ar šalių grupėje arba skirtas konkrečioms darbuotojų grupėms, kaip antai jauniems žmonėms, kurie linkę būti judūs, kai nustatytas akivaizdus ekonominis poreikis*“.

Pagal Užimtumo ir socialinių inovacijų programą kandidatų amžiaus grupė yra 18–35 metai, o jos geografinė taikymo sritis apima ir Norvegiją bei Islandiją (Europos ekonominės erdvės (EEE) šalys). Dotacijos įgyvendinančiosioms organizacijoms skiriamos 24 mėnesiams. 2014 m. buvo finansuoti du projektai – tinklo EURES Italijoje ir tinklo

³ Žr. I priedą.

⁴ COM(2010) 477 *final*.

⁵ COM(2011) 933 *final*.

⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1160&newsId=2136&furtherNews=yes>

⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1083&langId=lt>

EURES Švedijoje, – kurių kiekvienam skirta apie 3,5 mln. eurų. Abu įgyvendinami drauge su kitomis EURES narėmis. Abiem projektais siekiama užtikrinti apie 2400 mokomosios praktikos vietų. 2015 m. trimis etapais buvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas, kurio biudžetas – apie 8 mln. eurų. Apie 2,5 mln. eurų skirta EURES Prancūzijoje vykdomam projektui. Iki 2016 m. pradžios lėšų gali būti skirta dar vienam arba dviem projektams.

2. ŠIŲ VIEŠŲ ES KONSULTACIJŲ INTERNETU TIKSLAS

Komisija atlieka parengiamojo veiksmo „Tavo pirmasis EURES darbas“ *ex-post* vertinimą. Siekiama nagrinėti visų pirma tokius vertinimo kriterijus: *iniciatyvos veiksmingumą, efektyvumą, papildomumą ir ES pridėtinę vertę, tvarumą, poveikį ir valdymą*. Bus nagrinėjamas ir programos *tinkamumas bei nuoseklumas*. Vykdamt vertinimą taip pat bus analizuojama programos nauda – atliekama sąnaudų ir naudos analizė, ir bus įvertintas tokios rūšies programos įvairių ateities alternatyvų galimas poveikis.

Šių viešų konsultacijų, kuriose galima dalyvauti visomis oficialiosiomis ES kalbomis, tikslas – gauti informacijos iš įvairių Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybių⁸ suinteresuotųjų subjektų, visų pirma naudos pagal programą gavėjų arba programos vykdytojų, suinteresuotųjų darbo rinkos subjektų ir piliečių, ir sužinoti jų nuomones. Klausimyne dėmesys bus telkiamas ir į *ex-post* vertinimo klausimus, ir į visus galimus programos „Tavo pirmasis EURES darbas“ ateities scenarijus.

Norėtume sužinoti jūsų nuomonę!

Į klausimyno klausimus atsakyti jums tereikės kelių minučių. Jūsų atsiliepimas labai svarbus. Savo nuomonę galite siųsti nuo 2016 m. sausio iki balandžio mėn.⁹ Konsoliduota ir anoniminė visų atsakymų į klausimyno klausimus analitinė santrauka bus pridėta prie galutinės *ex-post* vertinimo ataskaitos ir paskelbta portale „Europa“.

Turite klausimų apie šias konsultacijas?

Rašykite mums e. pašto adresu EMPL-CONSULTATION –YFEJ@ec.europa.eu.

Daugiau informacijos apie programą „Tavo pirmasis EURES darbas“

<http://eures.europa.eu>

<http://ec.europa.eu/social/yourfirsteuresjob>

ATSAKOMYBĖS APRIBOJIMAS

Atminkite, kad už šį konsultacijų dokumentą atsako tik jį parengusios Europos Komisijos tarnybos. Jo tikslas – gauti pastabų, ir jis iš anksto nelemia jokio galutinio Europos Komisijos sprendimo.

⁸ ES-28 šalys, taip pat Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija.

⁹ Žr. datas adresu <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=333&langId=lt>.

Perskaitykite ***pareiškima apie privatumo apsaugą***, kuriame pateikiama informacija apie tai, kaip bus tvarkomi jūsų asmens duomenys ir naudojamos nuomonės.

Dėkojame už dalyvavimą!

I priedas

ES ir nacionalinės priemonės, kuriomis siekiama skatinti jaunimo judumą

- **EURES**

Remdama **EURES¹⁰**, ES sudaro paprastesnes sąlygas darbuotojams naudotis laisvo judėjimo teise ir darbo jėgos judumui Europos Sąjungoje. EURES – tai 28 ES valstybių, Islandijos, Lichtenšteino ir Norvegijos (dalyvauja ir Šveicarija) valstybinių užimtumo tarnybų ir Komisijos tinklas, kurio tikslas – užtikrinti darbo rinkų skaidrumą.

1993 m. pradėjusiame veikti tinkle EURES keičiamasi informacija apie laisvas darbo vietas ir darbo prašymais bei teikiama informacija apie gyvenimo ir darbo sąlygas. Jis palengvina visų kategorijų ir amžiaus grupių darbuotojų judumą Europos Sąjungoje.

Pagrindinės tinklo EURES narių užduotys yra informuoti darbo ieškančius asmenis ir darbdavius apie profesinį judumą ir jiems padėti. Tokia veikla vykdoma vietos, regionų ir nacionaliniu lygmenimis, teikiant e. paslaugas, pagalbos tarnybose, darbo mugėse ir valstybinių užimtumo tarnybų biuruose. EURES žmogiškųjų išteklių tinklą sudaro per 1000 konsultantų. ES lygmeniu Europos Komisija tvarko portalą, kuriame suteikiama prieiga prie informacijos apie laisvas darbo vietas, internetinės gyvenimo aprašymų duomenų bazės ir teikiama informacijos apie gyvenimo bei darbo sąlygas valstybėse narėse. Europos Komisija taip pat teikia kitą horizontaliąją paramą organizacijoms narėms. Tai mokymo programa, renginių valdymo portalas (internetinės Europos darbo dienos), vidaus komunikacijos priemonės, portalo pagalbos tarnyba ir tarpusavio mokymosi veiksmai, įskaitant tai, kaip veiksmingai ir ekonomiškai efektyviai užmegzti ryšius su darbdaviais ir darbo ieškančiais asmenimis ir juos įtraukti.

Šiuo metu vykdoma 2014 m. pradėta tinklo EURES reforma, nustatyta 2012 m. lapkričio mėn. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (2012/733/ES). Jos tikslas – pertvarkyti EURES, kad tinklo paslaugos būtų labiau orientuotos į rezultatus ir veiksmingesnės. 2014 m. sausio mėn. Europos Komisija pateikė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos užimtumo tarnybų tinklo, kuriuo pakeičiamas Reglamento (ES) Nr. 492/2011 II skyrius ir toliau modernizuojamas EURES. Tai yra pagrindinė ES priemonė skatinant judumą visoje ES pagal SESV 46 straipsnį. Teisės akto pasiūlymas yra galutiniame teisėkūros procedūros etape ir turėtų įsigalioti 2016 m.

Parama darbo jėgos judumui Europos Sąjungoje

---

¹⁰ <http://eures.europa.eu>

Įgyvendindama 2016 m. darbo programą, Komisija pateiks *darbo jėgos judumo dokumentų rinkinį*. Jo tikslas – remti darbo jėgos judumą ir kovoti su piktnaudžiavimu geriau koordinuojant socialinės apsaugos sistemas ir atliekant tikslinį Darbuotojų komandiravimo direktyvos persvarstymą. Į rinkinį (komunikatą) taip pat gali būti įtraukta informacija apie sustiprintą EURES, programą „Tavo pirmasis EURES darbas“ ir jos, kaip tikslinės judumo programos, ateitį.

- **ES judumo programos**

Europos lygmeniu imamasi judumo iniciatyvų, tokių kaip 2014–2020 m. ES švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „**Erasmus+**“¹¹ arba ES verslininkų mainų programa „**Erasmus jauniems verslininkams**“¹².

Vykdamas programą „Erasmus+“ jaunimo judumas ir integracija į darbo rinką jau remiami suteikiant profesinio mokymosi galimybių. Įgyvendinant šiuos veiksmus visų pirma siekiama suteikti galimybę laikinai išvykti į kitą valstybę narę *mokytis*, t. y. dalyvauti profesinio rengimo ir mokymo užsiėmimuose, kurie įtraukiami į studentų arba pameistrių kvalifikacijos įgijimo programą jų kilmės šalyse. Pagal programą „Erasmus jauniems verslininkams“ (iš tiesų ji skirta ne vien išimtinai jaunimui), vykdamas mainus su patyrusiais verslininkais, būsimiems ir veiklą neseniai pradėjusiems verslininkams suteikiama praktinės patirties, kuri itin svarbi kuriant ir valdant naują įmonę.

- **Nacionalinės priemonės**

Nacionaliniu lygmeniu, skatinant darbo jėgos judumą šalyje ir Europos Sąjungoje, kai kuriose valstybėse narėse taikomos kitos priemonės ir programos. Tų priemonių pobūdis, taikymo sritis ir tikslai labai skiriasi. Valstybės narės didele dalimi remiasi tinklo EURES paslaugomis. Tik nedaug šalių siūlo tiesioginę finansinę paramą ir konkrečiai pritaikytas darbo jėgos judumo šalyje ir Europos Sąjungoje programas. Kai kurios iš tų priemonių yra bendrai finansuojamos iš Europos socialinio fondo.

2014–2020 m. laikotarpiu valstybės narės buvo paragintos įtraukti darbo jėgos judumą Europos Sąjungoje ir tinklo EURES veiklą nacionalinėje teritorijoje į jų Europos socialinio fondo veiksmų programas. Tai daryti nusprendė ne visos valstybės narės.

---

¹¹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_lt.htm

¹² <http://www.erasmus-entrepreneurs.eu/index.php?lan=lt>

PARENGIAMOJO VEIKSMO „TAVO PIRMASIS EURES DARBAS“ APŽVALGA*

KAS YRA „TAVO PIRMASIS EURES DARBAS“?	„Tavo pirmasis EURES darbas“ – tai bandomoji ES judumo programa, vykdyta 2012–2015 m. Ja siekta padėti jaunuoliams rasti darbo arba mokymosi darbo vietoje galimybę kurioje nors kitoje iš 28 ES šalių, o darbdaviams rasti darbuotojų į darbo vietas, kurias sunku užpildyti.	
TIKSLINĖS GRUPĖS	Jaunimas	Darbdaviai
TINKAMUMO KRITERIJAI TIKSLINĖMS GRUPĖMS	<ul style="list-style-type: none"> • 18–30 metų amžiaus paraiškos teikimo metu • Vienos iš 28 ES šalių pilietis, teisėtai gyvenantis kurioje nors valstybėje narėje • Turi ieškoti darbo kurioje nors kitoje iš 28 ES šalių • Kandidatas nebūtinai turi ieškoti darbo vietos užsienyje pirmą kartą • Turi turėti bet kokią kvalifikaciją arba darbo patirties 	<ul style="list-style-type: none"> • Visos ES-28 šalyse teisiškai įsteigtos organizacijos arba įmonės, nepriklausomai nuo jų dydžio arba ekonominio sektoriaus • Turi laikytis darbo ir fiskalinių įstatymų, taikomų tose šalyse, kuriose jie įsisteigę • Finansine parama gali pasinaudoti mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ, t. y. įmonės, kuriose dirba ne daugiau kaip 250 darbuotojų)
MOKOMOJI PRAKTIKA	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Darbas (1 ir 2 kvietimai teikti paraiškas) + stažuotė ir pameistrystė (3 kvietimas teikti paraiškas)</i> • Turi būti kitoje ES-28 šalyje negu kandidato gyvenamoji šalis • Turi būti laikomasi nacionalinių darbo ir socialinės apsaugos įstatymų ir teikiama atvira ir skaidri informacija apie šalių teises ir pareigas • Turi būti užtikrintas darbo užmokestis (t. y. atlyginimas) ir raštu nustatyti sutartiniai santykiai, kurių trukmė – ne mažiau kaip 6 mėnesiai • Tai turi būti mokomoji praktika, trunkanti visą arba ne visą darbo dieną (ne mažiau kaip 50 % visos darbo dienos ekvivalento) • Stažuotės ir pameistrystės atveju turi būti užtikrinti tinkami darbu grindžiamo mokymosi tikslai ir paramos priemonės, taip pat numatytas tinkamas rezultatų pripažinimas (t. y. pažymėjimas arba rašytinis pareiškimas) 	
IŠIMTYS	<ul style="list-style-type: none"> • Ne ES-28 šalių piliečiai, darbdaviai ir mokomoji praktika ne tose šalyse • Komanduoti darbuotojai • Mokomoji praktika ES institucijose ir įstaigose arba kitose panašiose tarptautinėse organizacijose ar agentūrose (pvz., JT, EBPO, Europos Taryboje ir kt.) • Sezoninė arba kita laikina mokomoji praktika, kurios atveju 	

	<p>sutarties trukmė – mažiau kaip 6 mėnesiai</p> <ul style="list-style-type: none"> Profesinė praktika arba bet kokios kitos rūšies mokymas, įtraukti į privalomus profesinės kvalifikacijos pripažinimo reikalavimus, pvz., sveikatos priežiūros arba teisinių profesijų atveju
--	---

		Jaunimas		Darbdaviai (MVI)	
		Priemonė	Finansinė parama (sumos vienam kandidatui)	Priemonė	Finansinė parama (vienam darbdaviui)
PARAMOS PRIEMONĖS	TIESIOGINĖ FINANSINĖ PARAMA	<i>Išmoka kelionei į pokalbį dėl darbo (bet kuri valstybė narė)</i>	200–300 EUR, atsižvelgiant į atstumą (< arba =/> 500 km)	Pirmą kartą į kitą valstybę narę dirbti išvykstantiems darbuotojams, stažuotojams arba pameistriams skirta integracijos programa. Ją gali sudaryti bent vienas iš šių elementų (bazinis parengimas): — profesinis įvadinis mokymas; — kalbos kursas. Jie visi gali būti derinami su administracine parama ir įsikūrimo palengvinimu (visapusiškas parengimas).	400–1200 EUR kandidatui, atsižvelgiant į paskirties šalį ir integracijos programos rūšį (bazinė arba visapusiška)
		<i>Persikėlimo išmoka</i>	600–1200 EUR, atsižvelgiant į paskirties šalį		
		<i>Kalbų kursai</i>	Faktinių deklaruotų išlaidų apmokėjimas (ne daugiau kaip 1200 EUR)		
		<i>Kvalifikacijų pripažinimas</i>	Faktinių deklaruotų išlaidų apmokėjimas (ne daugiau kaip 1000 EUR)		
		<i>Papildoma persikėlimo išmoka</i>	Reikalavimus atitinkančių deklaruotų išlaidų apmokėjimas (ne daugiau kaip 500 EUR)		
	KITOS PARAMOS PRIEMONĖS	<p>Programos „Tavo pirmasis EURES darbas“ užimtumo tarnybos, turinčios suteikti visapusiškas paramos paslaugas jauniems kandidatams nuo etapo prieš įsidarbinant iki etapo po įdarbinimo pabaigos.</p> <p>Galėtų būti teikiamos tokios <u>nemokamos</u> paslaugos:</p> <ul style="list-style-type: none"> parengiamasis mokymas (kalbos mokymas ir (arba) kitos mokymo paslaugos 			

		prieš išvykstant ir (arba) atvykus) visiems iš anksto atrinktiems kandidatams; — kuratoriaus pagalba įdarbintiems stažuotojams ir pameistriams.	
--	--	--	--

* Nuo 2014 m. iniciatyva „Tavo pirmasis EURES darbas“ tęsiama kaip tikslinė judumo programa pagal Užimtumo ir socialinių inovacijų programos EURES kryptį. Jos pakeitimai nežymūs: a) jaunų kandidatų viršutinė amžiaus riba padidinta iki 35 metų; b) išplėsta geografinė aprėptis – programa taikoma ir ELPA / EEE šalims, t. y. Islandijai ir Norvegijai, ir c) peržiūrėtos finansinės paramos sumos.